

32. møde.

Tirsdag den 5. december kl. 14.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond.

Medlemmer af folketinget Victor Gram, Per Federspiel, Ole Bjørn Kraft, Helge Larsen, Aksel Larsen og Iver Poulsen har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren og forsvarsministeren:

„Hvilke oplysninger kan regeringen give om den seneste udvikling på det udenrigs- og forsvarspolitiske område?“

Udvalget angående forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Medlem af folketinget Grøndahl har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for Grønland at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren, at den udvikling, som rapporten fra Udvalget for Samfundsforskning i Grønland giver udtryk for, at færre og færre grønlændere beklæder betroede stillinger, er tilfredsstillende?“

I benægtende fald bedes ministeren udtale sig om, hvad han agter at gøre ved denne udvikling.“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Bawnsgaard): Her ved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond.*

Begge de foreslåede ændringer vedrører bestemmelserne i lovens kapitel II, som omhandler eksportkreditrådets virksomhed, og den mest betydningsfulde ændring går ud på en forhøjelse af det beløb, inden for hvilket rådet kan give garantier og yde

kautitioner i forbindelse med eksport af varer her fra landet.

Som det vil være det høje ting bekendt, blev det maksimale beløb for rådets garanti-ansvar i forbindelse med ydelse af garantier og kautitioner i lov om Danmarks erhvervsfond af 4. april 1960 fastsat til 1½ milliard kr. Dette beløb var en væsentlig forhøjelse i forhold til det maksimale beløb på 1 milliard kr., som var gældende i den tidligere lov om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser, således som denne senest blev ændret i efteråret 1959. Det var vist den almindelige opfattelse, at vi ved i foråret 1960 at fastsætte garantiansvaret til 1½ milliard kr. havde givet så rummelige rammer for eksportkreditrådets virksomhed, at en yderligere forhøjelse ikke skulle være nødvendig i den nærmeste fremtid. Udviklingen har imidlertid taget en fart, som gør, at beløbet nu næppe længere er tilstrækkeligt. Det samlede garanti-ansvar androg ved udgangen af september 1961 således godt 1,3 milliard kr., og da ansøgninger om garanti i forbindelse med enkelte forretninger efter de hidtidige erfaringer kan dreje sig om væsentlige beløb, har jeg ikke fundet det forsvarligt at vente med at foreslå garantiansvaret forhøjet.

I forbindelse med fremsættelsen af dette lovforslag vil jeg gerne benytte lejligheden til at henlede opmærksomheden på eksportkreditrådets beretning for det første virksomhedsår, som netop er udkommet. Jeg skal tillade mig ganske kort at nævne nogle tal fra denne beretning. Selv om årsberetningen er afsluttet pr. 31. marts 1961 og det samlede garantiansvar desuden er steget siden da, er den forholdsvis forskydning, som har fundet sted mellem de enkelte garantiformer og eksportens fordeling i territorial henseende, imidlertid ikke så stor, at de i årsberetningen indeholdte oplysninger er uden interesse.

Det fremgår af beretningen, at af et samlet garantiansvar på ca. 1 220 mill. kr. pr. 31. marts 1961 udgjorde forsikringerne 1 021 mill. kr., medens kautitionerne udgjorde 198 mill. kr. Stigningen i garantiansvaret har i det første virksomhedsår overvejende fundet sted for forsikringernes vedkommende.

Ved vurderingen af disse meget store tal må man imidlertid tage i betragtning, at af

[Handelsministeren.]

garantibeløbet for forsikringer pr. 31. marts 1961, nemlig 1 021 mill. kr., udgør ca. 300 mill. kr. tilsagn om at ville forsikre i forbindelse med eksportordrer, som endnu ikke er endelig afsluttet, og om hvilke man erfaringsmæssigt ved, at en væsentlig del ikke bliver realiseret, idet kontrakten f. eks. går til udlandet eller af anden grund ikke bliver til noget. Hertil kommer, at det effektive garantiansvar i forbindelse med endeligt udstedte forsikringspolicer pr. 31. marts 1961 kun androg ca. 317 mill. kr., medens policerne, hvis de alle samtidig var fuldt udnyttet, ville give et samlet garantiansvar på ca. 733 mill. kr. Hertil kom pr. 31. marts 1961 påtagne kautioner for banklån til et samlet beløb af små 200 mill. kr., der er udnyttet i langt højere grad end forsikringsbeløbene, således at det samlede effektive garantiansvar var ca. 500 mill. kr. pr. nævnte dato.

Hvis man ser på den territoriale fordeling af den eksport, som forsikres, viser det sig, at mindre end 1 pct. af eksporten til EFTA- og EEC-landene er forsikret, medens godt 42 pct. af eksporten til de latinamerikanske lande er forsikret, ligesom den forsikrede del af eksporten til andre fjerntliggende markeder som Asien og Afrika er forholdsvis stor, 16-18 pct.

De fremdragne tal viser således, at den beløbsmæssigt største del af eksportkreditrådets virksomhed består i forsikring mod tab i forbindelse med eksportkontrakter. Tallene viser endvidere, at der forsikres i langt større omfang på de fjerntliggende markeder end på de nærmere markeder. Det er da også forståeligt, at tilskyndelsen til at tegne forsikring er størst, når forretningen afsluttes med en køber i et fjerntliggende land eller i et land, der endnu er så nyt et marked for dansk eksport, at eksportørerne er uden sikkert kendskab til de herskende økonomiske og politiske forhold. En stigning i eksporten til sådanne lande, hvortil først og fremmest udviklingslan-

dene hører, vil derfor have tendens til i højere grad at øge eksportkreditrådets garantiansvar end salgsfremgang på de mere traditionelle markeder, hvor forholdene er så kendte for eksportørerne, at de i de fleste tilfælde ikke finder det nødvendigt at belaste forretningen med præmie til eksportkreditforsikring. Hertil kommer, at der på mange af de oversøiske markeder i reglen vil blive stillet langt større krav med hensyn til kredittidens længde, således at en forretning vil beslaglægge sin del af det samlede garantibeløb i længere tid end en forretning på de vesteuropæiske og nordamerikanske markeder.

De stigende økonomiske vanskeligheder i mange udviklingslande på grund af lave priser på de råvarer, som udgør hovedparten af eksporten fra disse lande, har forstærket interessen hos danske eksportører for at forsikre deres tilgodehavender inden for disse markeder.

Den øgede spænding i øst-vestrelationerne har naturligvis heller ikke kunnet undgå at påvirke eksportkreditforsikringens omfang.

Imidlertid er forklaringen på den kraftige stigning i eksportkreditrådets virksomhed måske også at søge i et større kendskab til eksportkreditordningen, dels gennem den offentlige omtale, som den blev genstand for under behandlingen af den nugældende lov af 1960, dels gennem den skete udsendelse af en brochure, der indeholder oplysninger om den nye, forbedrede ordning. Denne brochure blev sendt til alle interesserede kredse og kan bl. a. fås i alle banker.

Om den ændring, som foreslås i lovens § 6, vil jeg gerne sige, at det ved effektivering af ordrer på større industrianlæg eller større ingeniørarbejder ikke er ualmindeligt, at der etableres et samarbejde på tværs af landegrænserne. Det kan f. eks. dreje sig om en dansk virksomhed, som med henblik på gennemførelse af en større entreprisekontrakt etablerer et samarbejde med andre virksomheder, udenlandske og/eller

[Handelsministeren.]

danske, i den form, at der dannes et interessentskab eller andet selskab med alle virksomhederne som deltagere. Da kontrakten i disse tilfælde sluttes med det til formålet dannede selskab, vil den danske eksportør ikke have nogen direkte fordring på køberen, men hans krav vil være afledt af selskabets fordring. Det kan også dreje sig om en fabrikant i et andet land, som til opfyldelse af en ordre på en større leverance til et tredjeland afgiver bestilling til en dansk virksomhed på levering af visse dele, som skal indgå i den samlede leverance. Erfaringen viser, at det i denne situation ofte aftales, at den udenlandske fabrikant kun hæfter for betalingen til den danske leverandør i det omfang, han selv modtager betaling fra den endelige køber af varerne, der heller ikke i disse tilfælde har kontrakt direkte med den danske leverandør.

Et sådant samarbejde over landegrænserne er ikke mindst af betydning de nordiske lande imellem. Inden for de nordiske landes kreds vil et sådant samarbejde fremmes af den nære kontakt mellem de nordiske eksportkreditinstitutter og ligheden i eksportkreditordningerne.

Efter handelsministeriets formening vil man også på grundlag af den i dag gældende lov kunne garantere den danske eksportør i tilfælde som de ovenfor nævnte. Da loven nu alligevel foreslås ændret med hensyn til maksimum for garantiansvaret, vil jeg anse det for ønskeligt at foretage den foreslåede tilføjelse, således at også eksportører og andre uden for de sagkyn-diges kreds klart kan se af lovens tekst, at tilfælde som de omhandlede kan henføres under garantiordningen.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: På den foreløbige ugeplan for folketinget er det meddelt, at det var hensigten at holde møde i tinget onsdag formiddag. Der er imidlertid forskellige forhold, der gør, at det vil være vanskeligt at holde møde onsdag formiddag, hvorfor mødet i morgen påbegyndes til sædvanligt tid, kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om byplaner.

Valgt blev: *Albertsen, Brodthagen, Lis Groes, Kai Jensen, Kolbjørn, Evald Kristensen, Peter Ravn, Søgaard, Grethe Philip, Ib Thyregod, Jens Chr. Christensen, Axel Kristensen, Peter Larsen, Weikop, Asger Jensen, Ellen Strange Petersen og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til jernbanerådet (i stedet for fhv. folketingsmand Marius Jensen).

(Jfr. tidenden sp. 949).

Valgt blev: fhv. kirkeminister, provst *Carl Hermansen.*

Den følgende sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om valg til folketinget. (Vederlag og pension for folketingets medlemmer) [af Gustav Pedersen m. fl.]

(Første behandling findes i tidenden sp. 1296).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.